

HRVATSKE KATOLIČKE MISIJE U SR NJEMAČKOJ (II.)

Pastoralna uloga misija

Papa Pavao VI. kazao je sudionicima Evropskog sastanka za dušobrižništvo iseljenika: »Savjesni smo koliko je taj posao osjetljiv, nesiguran i često neshvaćen.«⁴¹ Neshvaćenost i nerazumijevanje ne dolaze samo od drugih, nego i sami misionari od mnoštva zadataka koji se pred njih stavljaju često ne mogu odrediti prioritet njihove zadaće. Ni crkveni dokumenti ne donose specifičnu definiciju selilačkog pastora. Misionari i njihovi pomoćnici u praksi ostvaruju savjet Pija XII. »biti svima sve«. Ipak se u takvome radu kriju opasnosti za svećenički identitet i za specifičnu ulogu Crkve. Ispitivanja misionara u Njemačkoj koja je učinio B. Gottlob potvrđuju ovu bojazan.⁴² Papinsko vijeće za dušobrižništvo selilaca i turista piše da Crkva »postavlja sebi pitanja o zahtjevima svoje prisutnosti u tom novom svijetu«. Vijeće zatim kaže: »Jučer je ona, želeći doseći poganski svijet, nastojala svući sa sebe židovski izgled. Da bi pošla u susret barbarima, odbacila je tek stečeni lik rimskog mentaliteta. Da bi se stavila na raspolaganje svemu čovječanstvu, naprezala se da se otvori svim kulturama. Danas je to isto raspoloženje vodi da *kvascem evanđelja prožme selilačku stvarnost* i da po mogućnosti *od te stvarnosti učini put* ispunjenja svoga poslanja.«⁴³ Selilačka stvarnost je dakle uvjet, sredstvo i put pastoralnog djelovanja među migrantima. Zato je i nemoguće dati jednu definiciju pastora migranata, koji je uvjetovan raznolikošću selilačke situacije, nego tek ukazati na dimenzije koje taj pastoral mora sadržavati. Pri tom se ne smije zanemariti već stečeno iskustvo u našim misijama koje može biti poticaj za produbljanje već naviklih metoda i pronalaženje novih putova.

»Selilačka stvarnost« uključuje i religiozno raspoloženje migranata u susretu s novim svijetom i njegovim vrijednostima. Selilačka situacija je složeni proces koji »doslovno prevraća tradicionalna mjerila stabilnosti, duboko se urezuje u psihologiju i ljudski život, određuje nove načine mišljenja i djelovanja.«⁴⁴ Selilaštvo stoga zahtijeva dinamični pastoral koji vodi računa o »religioznoj prtljazi« migranata, ali koji neprestano ispitiva duhovni razvoj migranata i zahtjeve koji iz tog proizlaze. Zato Njemačka sinoda obližira selilačko dušobrižništvo prije svega na osnovni pastoral migranata kroz naviještanje, liturgiju i karitativnu djelatnost.⁴⁵ Ali ono također ne smije propustiti šansu da od selilačke stvarnosti učini

⁴¹ Vidi: Crkva u novoj seobi naroda, str. 10.

⁴² Usp. Gottlob, nav. mj. str. 94-105.

⁴³ Pismo biskupskim konferencijama o Crkvi i svijetu u pokretu.

⁴⁴ E. Clarizio, Kateheza ljudi u pokretu, u: Kateheza suvremenih selilaca, str. 34.

⁴⁵ Ausländische Arbeitnehmer, C. I. 2. 3.

put spasenja: »da unapređuje jedinstvo kršćana, ili pak, ukoliko je riječ o nekršćanima ili nevjernicima, da djeluje tako da svjedočanstvom života pojedinaca i čitave zajednice postane znak koji im pokazuje Krista.«⁴⁶

Osnovni pastoral migranata

Mnogostruke su potrebe migranata i Crkva nastoji »na razne načine pomagati onima koji su, kao i prognanik Krist u Egiptu s nazaretskom obitelji, bili prisiljeni iseliti daleko od svoje domovine«.⁴⁷ »Crkvu pri tom — kako kaže Drugi vatikanski sabor — ne vodi nikakva zemaljska ambicija, ona želi samo jedno: nastavljati pod vodstvom Duha Tješitelja djelo samoga Krista koji je došao na svijet da *posvjedoči istinu* (Iv 18,37), da *spasi*, a ne da sudi, da *služi*, a ne da mu drugi služe.«⁴⁸ Nema prilika koje bi ispričavale Crkvu da nastavlja djelo Kristovo. Kako god selilačke prilike bile složene i zamršene, Crkva mora biti spasiteljska prisutnost u tome svijetu. Propovijedanjem Božje riječi, slavljenjem Tajna Božjih i službom ljubavi Krist postaje vidljivo prisutan u selilačkoj stvarnosti po svom tijelu koje se izgrađiva i raste.

b Služba riječi

Različiti su oblici i načini na koje se Božja riječ propovijeda vjernicima, ali je Crkva potpuno svjesna da bez propovijedanja nema vjere ni vjerskog života. Jer »kako li će zazivati onoga u koga nisu vjerovali? Kako li će vjerovati u onoga za koga nisu čuli? Kako li čuti bez propovjednika? Kako li će propovijedati, ako nisu poslani?« (Rim 10,14-15). Zato Crkva šalje migrantima svećenike da propovijedaju Riječ Božju. To je pogravitna dužnost svećeničkog služenja među migrantima. Gotovo svi crkveni dokumenti i upute o selilačkom dušobrižništvu naglašavaju nužnost jezično-kulturnog zajedništva misionara i migranata. Svećenik mora poznavati jezik i osjećaje migranata. Na taj način propovijedanje treba biti razumljivo, i, u cijelom kontekstu života selilaca, shvatljivo. Budući da je zbog okolnosti u kojima žive migranti često puta njihova vjera stavljena na kušnju, svećenik treba pomoći vjernicima da sačuvaju poklad vjere, ali i osposobljavati zato da tu vjeru mogu prenijeti na druge: prije svega na novo pokoljenje. Zato su, osim propovijedanja na liturgijskim sastancima, vrlo važni oblici naviještanja preko sredstava komunikacije,⁴⁹ poudke roditelja, rad s biblijskim grupama ... Sve pak oblike crkvenog djelovanja mora prožimati katehetska djelatnost.⁵⁰ Između mnogih načina

⁴⁶ Instr. PMC, br. 13.

⁴⁷ Motuproprio Pavla VI »Pastoralis migratorum«.

⁴⁸ Gaudium et spes, br. 3.

⁴⁹ Osobito pogodno sredstvo su župski listovi koji se šalju poštom na adresu svakog vjernika u misiji.

⁵⁰ Usp. Biskupska sínoda, Današnja katehizacija, posebice djece i mladih — Poruka narodu Božjemu.

na koje se propovijeda i prenosi vjera, svakako je vjeronaučna kateheza djece i mladih jedan od najznačajnijih načina i najodgovornijih dužnosti misionara.⁵¹

Anketirani hrvatski misionari u Njemačkoj smatraju da je navještenje Božje riječi i liturgijsko-sakramentalno služenje najvažnija njihova dužnosti. Kao najglavniji oblik naviještanja većina misionara (84,3 %) smatra propovijed. Ostale oblike naviještanja: izvanškolska kateheza, školski vjeronauk, naviještanje preko modernih sredstava komunikacije, teološka izobrazba odraslih, rad s biblijskim grupama, veliki broj svećenika ne smatra »osobito važnim«.⁵² To ipak ne znači da se takvi oblici naviještanja ne koriste u hrvatskim misijama. Takvi načini dobivaju sve više na važnosti i današnje ispitivanje misionara dalo bi zasigurno sasvim drugu sliku.

I u hrvatskim misijama u Njemačkoj pronalaze se uvijek novi oblici pastoralne djelatnosti. Primjerice, kateheza djece i mladih dobiva sve više na značenju.⁵³ Organiziranjem »Biblijske olimpijade« kateheza je dobila novi impuls. Sve više se koriste mogućnosti koje pružaju misijski centri za katehizaciju i pouku odraslih. Od misionara se zahtijeva da ne dijele sakramente bez prethodne dovoljne poduke.⁵⁴

Župski listovi, kao način komunikacije u misijskoj zajednici i sredstvo naviještanja, sve više dobivaju na važnosti. Preko tih listova riječ misionara dopire i do onih koji su udaljeni ili zbog nemarnosti i indiferentizma ne dolaze na euharistijske sastanke.⁵⁵

Opisati sve načine na koje se Božja riječ propovijeda u misijskim zajednicama prelazi okvire i namjere ovog spisa. Važno je ovdje upozoriti da selilaštvo ne stavlja samo vjernika na iskušenje s obzirom na zahtjevnost Božje riječi, nego i svećenika stavlja u nepriliku da, radi drugih aktivnosti, zapostavi svoju prvotnu dužnost propovjednika Riječi. Zato nadbiskup Kuharić upozorava misionare: »Neka se svi oni vrijedni poslenici koji rade s našim narodom u inozemstvu sjete da vremenita i vječna sudbina mnoge naše braće i sestara ovise o tome kako oni vrše svoje poslanje navještenja i svjedočenja Riječi. Svima njima upućena je poruka apostola Pavla biskupu Timoteju: Propovijedaj Riječ, uporan budi — bilo to zgodno ili nezgodno — uvjeravaj, prijeti, zapovijedaj sa svom strpljivošću i poukom (2 Tim 4,2).⁵⁶

Liturgijsko-sakramentalno služenje

Riječ i sakrament čine u dušobrižništvu nedjeljivo jedinstvo u odnosu između naviještanja i liturgije. Drugi vatikanski sabor kaže da je »Krist, sam poslan od Oca, poslao apostole napunjene Duhom Svetim ne

⁵¹ Usp. F. Kuharić, Biskupska poruka za iseljenički dan, 1977. — Katehizacija suvremenih selilaca, str. 27.

⁵² Usp. Gottlob, nav. mj. str. 100.

⁵³ Usp. P. Sušnjara, Novi putovi religioznog odgoja katehizacijom djece — Katehetska istraživanja naših dušobrižnika izvan domovine, u: Katehizacija suvremenih selilaca, str. 118-128.

⁵⁴ F. Kuharić, Biskupska poruka za iseljenički dan 1977.

⁵⁵ O župskim listovima naših misija vidi: »Živa zajednica« br. 5 (1981) str. 16.

⁵⁶ Biskupska poruka za iseljenički dan 1977.

samo da propovijedajući evanđelje svakom stvorenju navješćuju da nas je Sin Božji smrću svojom i uskrsnućem oslobodio od vlastiti sotonine i od smrti te nas prenio u kraljevstvo Očevo, nego također da to naviještano djelo spasenja i izvršuju žrtvom i sakramentima, oko čega se kreće sav liturgijski život«. ⁵⁷

Po slavljenju sakramenata Krist je prisutan u svojoj Crkvi, »pa kad tko krsti, sam Krist krsti«. ⁵⁸ Zato pastoralna djelatnost Crkve teži liturgiji i iz nje crpe snagu. Euharistija je pak središte cijele liturgije. Prema njoj su usmjereni i s njom povezani svi ostali sakramenti. Budući da euharistija »sadrži svekoliko duhovno dobro Crkve, to jest samoga Krista, naš Vazam i živi Kruh«, dušobrižništvo je usmjereno prema euharistiji kao prema svom izvoru i središtu. ⁵⁹

Selilačko dušobrižništvo neodvojivo je od crkvene liturgije. Liturgijsko-sakramentalno služenje nije nikako »servis za zadovoljavanje religioznih potreba migranata«, nego središte selilačkog dušobrižništva. Kršćanska zajednica koju misionar okuplja po slavljenju otajstava postaje mjesto spasenja. Tako pastoralna aktivnost misionara kojom se raspršena zajednica prikuplja na euharistiju i primaju ostali sakramenti pridonosi rastu Crkve »među stvorovima koji uzdišu i trpe«. ⁶⁰

Liturgijsko-sakramentalno služenje hrvatski misionari u Njemačkoj smatraju navažnijim oblikom pastoralne svećeničke djelatnosti. Priprava i slavlje nedjeljne mise veliki dio misionara (88,6⁰/₀) smatra za najvažniji zadatak. Prema nekim podacima, hrvatski radnici u Njemačkoj su, iza Poljaka, najredovitiji posjetioци nedjeljne mise. ⁶¹

Ako se uspoređi pak vrijeme koje hrvatski misionari posvete pripravi i slavljenju euharistije, onda je to u nesrazmjeru s važnošću koju ova pastoralna djelatnost ima u odnosu s ostalim aktivnostima misionara. Tek nešto više od polovice svećenika (55,4%) posvećuje »osobito dosta vremena« pripravi i slavljenju službe Božje. »Osobito dosta vremena« posvete misionari pripravi i dijeljenju sakramenata. ⁶² To je razumljivo iz toga razloga što misionar radi pouke i priprave za sakramente mora pojedinačno posjećivati vjernike koji su često dosta udaljeni od središta misije.

»Selilačka stvarnost« često stavlja u pitanje tu funkciju Crkve. Vjernici su u napasti da u novoj situaciji postupno napuste sudjelovanje u liturgijskom životu. I misionari su ponekad podložni napasti da podcijene, radi drugih obaveza, taj vid svoje svećeničke službe. Međutim upravo ta funkcija daje smisao svim ostalim djelatnostima misije. Po njoj se rad misije i misionara bitno razlikuje od svih ostalih ustanova koje se bave migracijom. Po njoj se propovijedanje razlikuje od političkog i ideološkog agitiranja, a služba ljubavi od sindikalnog rada.

⁵⁷ Sacrosanctum Concilium, br. 6.

⁵⁸ Sacrosanctum Concilium, br. 7.

⁵⁹ Presbyterorum ordinis, br. 5.

⁶⁰ Lumen gentium, br. 48.

⁶¹ J. Zagon, Današnje stanje dušobrižništva za strane radnike u Evropi, u: Crkva u novoj seobi naroda, str. 40.

⁶² Izvor: B. Gottlob, nav. mj. str. 282.

Karitativno služenje

Služenje ljudima u svim njihovim potrebama konkretno je svjedočenje vjere. Migranti su izloženi svim vrstama poteškoća, »diskriminacije u temeljnim pravima osobe na društvenom ili kulturnom polju, ili zbog posla, rase, boje kože, društvenog položaja, jezika ili religije i svih stavova koji proizlaze iz historijskih predrasuda i političke ili ideološke nesnošljivosti«. ⁶³ Svim tim načinima diskriminacije izloženi su i hrvatski radnici u SR Njemačkoj. ⁶⁴ To stvara ogromne poteškoće u pastoralu, ali i šansu da Crkva na konkretan način pokaže svoju ljubav prema ugroženima i obespravljenima. Stranci koji su iskorištavani postaju nepovjerljivi, a često i agresivni, prema novoj sredini što još više povećava predrasude o strancima kod domaćeg stanovništva. Osobito je mjesna Crkva dužna da djelima ljubavi stvara povjerenje među ljudima i tako posvjedoči istinu o čovjeku koju propovijeda. »Iako mjesne Crkve ne mogu zamijeniti odgovarajuće organe vlasti, koji imaju vlastitu odgovornost s obzirom na ovakvo moderno nomadstvo, te mjesne Crkve moraju ipak pridonijeti vlastiti doprinos rješavanju pitanja koja bujaju«. ⁶⁵

U SR Njemačkoj socijalnu skrb za strane radnike, u ime njemačke Crkve, vrši Caritasverband. To je od njemačkih biskupa priznata crkvena ustanova koja institucionalno obuhvaća i preuzima socijalno-karitativno djelovanje Katoličke crkve u Njemačkoj. Ova ustanova preuzela je pred njemačkim društvom i Crkvom brigu za sve radnike iz Jugoslavije. Sa svojih 87 socijalnih radnika u 75 socijalnih savjetovališta Caritasverband usko surađuje s hrvatskim katoličkim misijama. Socijalni radnici su velika pomoć misijama, ali oni — iako su ponegdje u istim prostorijama — ne rade u ime misije. ⁶⁶

S tim što mjesna Crkva preko socijalnih radnika i socijalnih savjetovališta vrši ulogu karitativnog služenja, misije nisu oslobođene te važne službe. Veliki dio vremena misionari ulažu u rješavanje socijalnih problema radnika i njihovih obitelji. ⁶⁷ To nije sporedna dužnost, nego jedna od primarnih zadaća misionara i njegovih pomoćnika. »Misionar je djevojka za sve, pravi svaštar, posljednje utočište u teškim prilikama i kad je čovjek na rubu očaja. Kad bi mu samome trebale riječi utjehe i potpore, on mora za druge pronalaziti takve riječi, mora za njih činiti ono što nije kadar učiniti za sebe. Na taj način misionar sudjeluje u životu svoga vjernika, tako pokazuje da nesebično služi bližnjemu, tako njegovo poslanje stječe povjerenje«. ⁶⁸

Sve te zadaće koje misionari ispunjavaju nisu odvojene jedna od druge. To je jedno poslanje koje se ispunja na različite načine. Te službe se nadopunjuju i prožimlju. Često puta socijalne i karitativne usluge su prigoda za kontakt i upoznavanje misionara s vjernicima (i nevjernicima)

⁶³ Instr. PMC, br. 3.

⁶⁴ O socijalno-društvenoj ugroženosti stranih radnika u Njemačkoj vidi: E. Klee, *Gastarbeiter — Analysen und Berichte*, Frankfurt/M 1972.

⁶⁵ Pavao VI u govoru sudionicima Evropskog sastanka o dušobrižništvu emigracije.

⁶⁶ Usp. *Ausländische Arbeitnehmer*, C. II. 6. 1-6. 5; Zbornik, str. 210-213.

⁶⁷ Usp. B. Gottlob, nav. mj. str. 290.

⁶⁸ J. Zagon, nav. mj.

i poticaj za uključivanje u zajednicu vjernika. Kućni posjeti se često razvijaju u vjerske pouke i naviještanje evanđelja. I ovdje vrijedi riječ Lehmann: »Bez proživljenosti i straha Božjega naviještanja postaje ispraznost i brbljavost, bez ljubavi postaje ideologija. Ako liturgiju ne prati riječ koja je oživljuje i tumači, usahnut će u ritus. Caritas bez Božje ljubavi lako će postati legalistički posao«. ⁶⁹

Ekumenska uloga misijskih centara

»Iz činjenice zajedničkog života, bilo s vjernicima drugih vjeroispovijesti, bilo s nekršćanima, proizlaze često mnogi odnosi i različite veze. Tako se Crkvi pruža sretna prilika, u duhu Drugog vatikanskog koncila, da unapređuje jedinstvo kršćana«. ⁷⁰ Ova prilika, koju naglašava Instrukcija o pastoralnoj brizi za migrante, ujedno je za Crkvu i dužnost (Iv 17,21). Budući da je Crkva znak svega jedinstva, ona teži zatim da bude instrument jedinstva, da katolici porade na tom da se učvrsti odnos bratstva među svim ljudima i narodima.

Iz toga proizlazi dvostruki zadatak koji se nameće Crkvi u susretu s drugim ljudima: ekumenska suradnja s kršćanima nekatoličkih zajednica i dijalog i bratska suradnja s nekršćanima. ⁷¹

Iako selilačka situacija ne pruža dobru priliku za službene ekumenske susrete, ipak zajednički život ljudi svakodnevno stvara priliku za iskazivanje međusobne ljubavi i poštovanja među migrantima različitih kršćanskih zajednica. Za hrvatske vjernike u Njemačkoj susret i suživot s drugim vjerama i kršćanskim Crkvama nije naročita novost. No, selilačka situacija tim susretima daje novo obzorje. U novoj sredini kršćani se oslobađaju predrasuda i sputanosti koje im je namećala tradicija. To pak može biti na izgradnju i produbljanje kršćanskog života, ali može dovesti do indiferentizma i gubljenja vlastitog identiteta. Tako iz susreta ne mora odmah nastati ekumenizam. Ekumenski zadatak je zadaća kršćanske zrelosti. I u selilačkim prilikama ekumenizam je ostvariv samo u onoj mjeri u kojoj katolici i drugi kršćani ostvaruju rast u kršćanskoj zrelosti. Ipak kao što selilaštvo pruža šansu za novo kršćansko iskustvo, tako kršćanima otvara priliku za nove mogućnosti ekumenskih susreta.

U susretu s njemačkim stanovništvom hrvatski katolici stiču novo ekumensko iskustvo. Zajednički život katolika i protestanata u Njemačkoj otvara migrantima nove vidike ekumenske suradnje. »Boravak u SR Njemačkoj tjera strance u dvostruku dijasporu: u dijasportu od svog naroda, jezika i kulture, te u vjersku dijasporu. To vrijedi još više za one krajeve u Saveznoj Republici gdje se i njemački katolici nalaze u dijaspori«. ⁷²

Osobito pak suživot s pravoslavcima i muslimanima koji dolaze iz Jugoslavije ostvaruje se na novi način. U Njemačkoj je Crkva odijeljena

⁶⁹ K. Lehmann, Was ist eine christliche Gemeinde?, u: Internationale katholische Zeitschrift 6 (1972) str. 495.

⁷⁰ Instr. PMC, br. 13.

⁷¹ Usp. Papinsko vijeće za dušobrižništvo selilaca i turista, Pismo biskupskim konferencijama o Crkvi i svijetu u pokretu.

⁷² Ausländische Arbeitnehmer, A. 2.

od države, ali Katolička i Evangelička crkva imaju posebni status. Katolici i evangelići plaćaju crkveni porez kojim te Crkve financiraju svoju djelatnost. Hrvatski katolici također plaćaju crkveni porez, a rad misija financiraju njemačke biskupije. Na taj način uzdržavaju se misijski centri u kojima se odvija kulturno-zabavni život migranata. Ti centri su, prema nakani Crkve, mjesto susreta stranaca i mjesto susreta sa strancima.⁷³ Hrvatski katolički centri otvoreni su svim ljudima dobre volje. Pravoslavni i muslimani iz naše zemlje česti su posjetioci tih centara.

Njemačka sinoda posebno obvezuje katolike na iskazivanje ljubavi prema pravoslavnoj braći: »S njima i njihovim biskupima i svećenicima moramo mi katolici tražiti što raznovrsnije oblike za susret i suradnju; nas to obogaćuje, njima pak olakšava da se u sredini koja je njima strana udomaće i osjećaju prisno.«⁷⁴ Iako se taj način kontakta i suradnje prije svega odnosi na mjesnu Crkvu u Njemačkoj, ekumenizam koji se ostvaruje u hrvatskim misijama ima ulogu »mosta« između Katoličke crkve u Njemačkoj i pravoslavnih kršćana.

Što se pak muslimanima tiče, Njemačka sinoda preporuča da bi im »katoličke ustanove trebale pružiti pomoć i, koliko je moguće, ustupiti im prostor za bogoslužje.«⁷⁵ Naše su misije, kad se god ukazala prigoda, rado pružale takve usluge muslimanima iz naše zemlje, ali i muslimanima iz drugih zemalja. Više su puta predstavnici naše domaće Crkve i sa službene strane ukazivali na spremnost hrvatskih misija u pružanju pomoći muslimanima iz naše zemlje kod organiziranja duhovne skrbi za muslimane.⁷⁶

Kad je u pitanju socijalna pomoć migrantima, onda tu zaista nema razlike između katolika, nekatolika ili nekršćana. Socijalni radnici i svećenici pružaju, prema svojim mogućnostima, jednaku pomoć svima, bez obzira na njihovu vjeru i uvjerenje. Na taj način Crkva svjedoči ono što propovijeda: da Bog zaista nije pristran. Naprotiv, njemu je mio u svakom narodu onaj koji ga priznaje i čini što je pravedno (Dj 10, 34-35).

Misionarska dimenzija selilačkog dušobrižništva

Naziv »misija« i »misionar« nema samo anologno značenje, nego uključuje i naglašava misionarsko poslanje Crkve da naviješta evanđelje svakom stvorenju (Mt 16,15). To je jedna i jedinstvena misija prilagođena uvjetima onih kojima je upravljena. Drugi vatikanski sabor, razlažući nauku o misijama, kaže da je Crkva po svojoj naravi misionarska te da se njezina misija ispunja djelovanjem kojim ona postaje činjenično potpuno prisutna svim ljudima i narodima. »Kad je ovo izvršeno, ne prestaje misijsko djelovanje Crkve, nego nakon što su pojedine partikularne Crkve već utemeljene imaju dužnost da ga produže i da naviještaju evanđelje pojedincima koji su još izvan Crkve.«⁷⁷ Zato Sabor u Dekretu o

⁷³ Usp. Ausländische Arbeitnehmer, C. I. 1. 7.

⁷⁴ Ausländische Arbeitnehmer, C. I. 2. 7.

⁷⁵ Ausländische Arbeitnehmer, C. I. 2. 7.

⁷⁶ Usp. Zbornik, str. 68.

⁷⁷ Ad gentes, br. 6

pastirskoj službi biskupa naređuje: Neka dušobrižništvo uvijek bude prožeto misijskim duhom, tako da se na prikladan način proteže na sve koji borave u župi.⁷⁸

Crkva ima misionarski zadatak: Jao meni ako evanđelje ne navješćujem (1 Kor 9,16). Misija nije nezavisna ustanova, nego dio Crkve. Ona ima isti zadatak i isto poslanje. Zato s pravom piše Zagon: »Gledajući idealno dušobrižništvo selilaca, htjelo bi biti i pravo misionarenje«⁷⁹ To nije neki posebni zadatak koji bi se namećao dušobrižništvu selilaca, nego jedna dimenzija dušobrižništva. »Ova služba jest jedna i ista svugdje i u svim okolnostima, iako se usred različitih prilika ne vrši na isti način« — uči Drugi vatikanski sabor.⁸⁰

U selilačkim okolnostima u kojima djeluju naše misije u Njemačkoj misionarsko poslanje se ostvaruje u najvećoj mjeri kao navješćaj evanđelja raskršćanjenom svijetu.⁸¹ Prema onima kojima je namijenjeno odvija se uglavnom na tri razine: 1. osnovno navješćivanje evanđeoske poruke onima koji je još nisu nikako primili; 2. onima koji su u djetinjstvu kršteni, ali nisu bili nikad poučeni; 3. onima koji su nedovoljno evangelizirani.⁸²

Crkva svojom prisutnošću među migrantima vrši svoje misionarsko poslanje. Migranti se ne okupljaju i ne organiziraju samo na osnovi svoga vjerskog uvjerenja i pripadnosti, već i kao ljudi pogođeni istom sudbinom na temelju svoga jezičnog, kulturnog i nacionalnog zajedništva. Hrvatsku zajednicu u inozemstvu čine ljudi različitih uvjerenja i iz svih krajeva naše domovine. Oni u život zajednice unose karakteristične osobine vjerskog stanja u domovini. Crkva je prisutna u tom svijetu kao kulturni i integracijski faktor. Među migrantima ima ljudi iz onih krajeva gdje vjera u obiteljskom i javnom životu igra odlučujuću ulogu, a ima ih opet iz onih krajeva gdje je vjera tek oznaka nacionalnosti. I jedni i drugi imaju jaki osjećaj pripadnosti Crkvi, ali ih evanđeoska poruka nije jednako zahvatila. To stvara poteškoće u izgradnji kršćanske zajednice, jer su različita očekivanja s obzirom na funkciju Crkve, ali i otvara šansu za misionarsko služenje i evangelizaciju naših migranata.

Imajući u vidu situaciju naše Crkve u domovini te duhovno raspoloženje migranata, treba računati sa slijedećim faktorima koji omogućuju misionarsko naviješćanje evanđelja među hrvatskim radnicima u SR Njemačkoj:

1. Svijest migranata o pripadnosti Crkvi preko pripadnosti nacionalnoj skupini otvara prostor za prodor evanđeoske poruke. Mnogi migranti koji nisu primili vjersku pouku, ali se kao Hrvati osjećaju katolicima, solidarni su s radom Crkve. Oni u skupu vjernika nalaze »kutak domovine« i spremni su aktivno surađivati u mnogim organizacijskim poslovima. »Riječ je — kako kaže Zagon — o ponovnom sabiranju onih

⁷⁸ Christus Dominus, br. 30.

⁷⁹ J. Zagon, nav. mj.

⁸⁰ Ad gentes, br. 6.

⁸¹ Usp. Apostolsku pobudnicu »Evangelii nuntiandi«, br. 52.

⁸² Usp. T. J. Šagi-Bunić, Vrijeme suodgovornosti I, Zagreb 1981. str. 455.

koji u domovini nisu bili povezani s Crkvom. Činjenica da misija postaje za iseljenika glavno, a često i jedino uporište u novoj sredini može pozitivno djelovati na njegov stav prema vjeri i Crkvi«. ⁸³

2. Za migrante je liturgijski sastanak u isti mah i mjesto susreta. Taj skup u selilačkim prilikama ima svoju privlačnu snagu već po svojoj masovnosti. Što je okupljanje masovnije, ono ima veću privlačnu snagu i za one koji vjeru ne prakticiraju i za one koji ne vjeruju. To je za njih prigoda da sudjelujući u liturgiji susretnu samoga Krista koji ih zove na obraćenje. »Po riječi navještenja — kako kaže Koncil — i po svetkovanju sakramenata, misijska djelatnost uprisutnjuje Krista začetnika spasenja«. ⁸⁴

3. Svećenik i sam živi sudbinu migranta te na taj način postaje znak solidarnosti Crkve s ugroženima i potlačenima. Jedno ispitivanje među talijanskim migrantima pokazalo je da oni od svećenika očekuju specifično svećeničko služenje i da su oni s njima u toj ulozi solidarni. ⁸⁵ Hrvatski misionar, ukoliko svojom prisutnošću svjedoči solidarnost Crkve s migrantima, sigurno će zadobiti simpatije i onih migranata koje nikada ne vidi na misi. Na taj način solidarnost s migrantima postaje put evangelizacije: Bio sam stranac i vi ste me primili! (Mt 25, 35).

Osvrt

Poznati francuski teolog Y. Congar pišući o selilačkom apostolatu reče i ovo: »Jedna od obilježja Crkve u ovom vremenu, kada je cijelo društvo sekularizirano, često puta čak i poganizirano, erotizirano, izručeno najrazličitijim suprotnim pokretima ideja, nasilja itd., jest naime u tome da Crkva postoji ne samo u svojim velikim strukturama, već zahvaljujući čitavom mnoštvu inicijativa što ih poduzimaju spontane grupe, da postoji u mikroostvarenjima«. ⁸⁶ Iako misije u inozemstvu nisu spontani, već organizirani način pojavnosti Crkve, za njih se može reći da su u svom djelovanju mikroostvarenja Crkve. U misijskim zajednicama se možda najviše vidi koliko je Crkva usko povezana s ljudskim rodnom i sa svim onim tjeskobama i nadama koje proživljava današnji svijet.

U ovomu napisu nisu obuhvaćeni svi aspekti crkvenog djelovanja, ni sve funkcije koje nužno prate dušobrižničku djelatnost misija. »Crkva već time što ispunja svoje poslanje unapređuje i pridonosi kulturi i civilizaciji, a svojim djelovanjem, pa i liturgijskim, odgaja čovjeka za unutarnju slobodu«. ⁸⁷ Ovdje bijaše riječ o prvotnoj ulozi misija: spas duša.

⁸³ J. Zagon, nav. mj.

⁸⁴ Presbyterorum ordinis, br. 9.

⁸⁵ Usp. J. Zagon, nav. mj.

⁸⁶ Y. Congar, Teološki pogled na apostolat raseljenih, u: Evangelizacija suvremenih selilaca, Zagreb 1974. str. 16.

⁸⁷ Gaudium et spes, br. 58.